

УДК 338.054.23

Богайчук О.Л., Федішин І.Б.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Bohaichuk O., Fedyshyn I.

SOCIAL RESPONSIBILITY OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES WITH FOREIGN INVESTMENTS

У сучасному світі соціально відповідальна діяльність бізнесу є загальноприйнятим правилом, якого дотримується значна кількість великих, середніх і навіть малих компаній по всьому світу. З огляду на надзвичайну суспільну та економічну користь, що містить у собі соціальна відповідальність бізнесу іноземними інвестиціями, питання її розвитку належать до сфери особливої уваги органів державної влади багатьох країн світу та провідних міжнародних організацій.

Соціальна відповідальність бізнесу – це компетенція, що стимулює підприємства брати на себе зобов'язання з реалізації значущих внутрішніх і зовнішніх соціальних програм, результати яких сприяють розвитку підприємства, підвищуючи його конкурентні переваги у довгостроковій перспективі, поліпшенню його репутації та іміджу як соціально відповідального суб'єкта, а також розвитку суспільства в соціальній, економічній та екологічних сферах [1, с.53].

Завдання малого підприємства з іноземними інвестиціями полягає у створенні гідно оплачуваних робочих місць, формуванні середнього класу, школи ініціативи. Завдання середнього бізнесу з іноземними інвестиціями полягає у забезпеченні розвитку міста, області чи регіону. Великий бізнес з іноземними інвестиціями, який створює робочі місця сотням тисяч людей, відповідальний як за їх матеріальне благополуччя, умови їх розвитку, так і за розвиток великих регіонів і країни в цілому.

Основою соціальної відповідальності бізнесу є оцінка комерційної діяльності компанії з метою визначення її загального впливу на суспільство. До сфери соціальної відповідальності компанії відносять соціальну відповідальність перед працівниками, охорону навколишнього середовища, поведінку на ринку, залучення до життя громадськості [2].

Відповідно до матриці бізнес-можливостей соціальної відповідальності (SustainAbility International 2004) для компаній країн, що розвиваються, виділяються наступні бізнес вигоди від використання практик корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) у своїй діяльності:

- розширення доступу до нових ринків за рахунок використання міжнародних стандартів;
- формування позитивного іміджу компанії за рахунок підвищення лояльності клієнтів, вартості бренду, налагодження партнерських зв'язків;
- удосконалення виробничих процесів – зростання продуктивності праці, ріст прибутковості діяльності, економія витрат при використанні екологічно безпечного устаткування;
- стабільність трудових ресурсів;
- ефективний ризик – менеджмент;
- залучення коштів спеціалізованих фондів «соціальних інвестицій» під програми КСВ для відповідальних бізнес-лідерів [3].

Для стимулювання КСВ, у деяких країнах виокремлюють категорію нагород для малого та середнього бізнесу (МСБ), наприклад, існують ірландська, британська,

малайзійська нагорода прем'єр-міністра, в Україні - в рамках Національного Конкурсу бізнес-кейсів з КСВ також є окрема категорія «краща практика з КСВ серед малого та середнього бізнесу».

Отже стереотип, що КСВ - це «забаганка» великих корпорацій із мільйонними бюджетами, аж ніяк не відповідає дійсності - запровадження КСВ не залежить від бюджету. Однак підприємства можуть уникати регуляторних вимог що, наприклад, відносяться до охорони навколишнього середовища, якщо виробництво знаходиться у країнах, які не мають жорстких екологічних норм. На Світових ринках підприємці часто стикаються із дилемою зниження витрат на ведення бізнесу за рахунок нівелювання соціально відповідальних аспектів своєї діяльності з метою забезпечити конкурентоспроможність чи підвищити витрати на соціально важливі проблеми своєї діяльності, але втратити конкурентні позиції.

Інший аспект проблеми полягає у тому, що для підвищення соціальної відповідальності бізнесу, зокрема українського, передусім необхідно створити сприятливий клімат для його функціонування, вирішити базові проблеми, що стосуються його діяльності. Звичайно це стосується високого податкового навантаження, низької платоспроможності покупців, тиску з боку контролюючих органів, правової незахищеності бізнесу, високого рівня корупції, нестабільної економічної і політичної ситуації. Неможливо правомірно говорити про будь-яку соціальну відповідальність бізнесу, коли, за оцінками експертів майже 60% бізнесу знаходиться в тіні. Про це засвідчує дослідження Світового банку «Shadow Economies All Over the World». В абсолютних цифрах це виглядає так: якщо в 1999 році в тіньовій економіці України оберталось трохи більше 67 млрд. грн, то тепер - понад 400 млрд. грн. [4].

Безумовно, соціальна відповідальність компаній є вкрай важливою, особливо що стосується екологічної сфери, і вимагає жорсткого регулювання і контролю з боку державних органів. Необхідно забезпечити особисту фінансову відповідальність керівників державних і недержавних підприємств за недотриманням вимог щодо скорочення екологічної шкоди, незаконне, нецільове і неефективне використання коштів, які були спрямовані на дані потреби.

Вирішення даних питань значно вплине на цивілізовані соціально-відповідальні відносини всередині українського бізнесу, зменшить тінізацію фінансів, оплати праці, сприятиме покращенню соціально-економічного стану держави, регіону і підприємства зокрема.

Список використаних джерел:

1. Власова Т.Р. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність та тенденції / Т.Р. Власова // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2013. – Вип.1. – С. 52-57
2. Зверева Т. В. Социальная ответственностью как способ гармонизации интересом бизнеса и власти / Т. В. Зверева // Экономические и гуманитарные исследования регионов. – 2011. – №4. – С. 86-93.
3. Воробей В. Корпоративна соціальна відповідальність чи вигода? Журнал «Києво– Могилянська Бізнес Студія», №10, 2005: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/cm/cm037.html>
4. Мазур І.І. Тінізація економіки України в сучасних умовах / І.І. Мазур // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право. - 2012. - Вип. 20. - С. 33-44.